

EDELTÄVÄN AMPUMA-ASEKOULUTUKSEN VAIKUTUS POLIISIN VIRKA-ASE- KOULUTUKSEEN

Korhonen Janne-Matti, Lindroos Toni

11/2020

Tiivistelmä

Tekijä(t) Korhonen Janne-Matti Lindroos Toni	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Edeltävän ampuma-asekoulutuksen vaikutus poliisin virka-asekoulutukseen	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Samuli Mikkola	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia edeltävän ampuma-asekoulutuksen vaikutuksia Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavaan virka-asekoulutukseen. Tarkoitus on tutkia edeltävän ampuma-asekoulutuksen saaneiden Poliisiammattikorkeakouluopiskelijoiden kokemuksia ja haasteita virka-asekoulutusta suorittaessa. Kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus, jossa tutkimusaineisto on kerätty haastattelemalla kolmea (3) Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa ja yhtä (1) Poliisiammattikorkeakoulun virka-asekouluttajaa. Haastattelut tehtiin sähköpostitse lähetetyillä haastattelulomakkeilla. Tutkimuksen teoriaosuus koostuu poliisin voimakeinojen säädöksiin, haastateltavien edeltäviä ammatteja koskevien säädösten, Poliisiammattikorkeakoulun virka-aseen käyttäjäkoulutuksen sisällöstä ja aihetta käsittelevästä kirjallisuudesta. Haastatteluista saadut aineistot analysoitiin ja koottiin yhtenäiseksi aineistoksi. Tutkimustuloksien perusteella aiemmasta ampuma-asekoulutuksesta on hyötyä poliisin virka-asekoulutusta suorittaessa. Tutkimustuloksien perusteella opiskelijoilla ei ollut juurikaan haasteita poisoppia edeltävästä asekoulutuksesta. Tutkimuksen perusteella aiemmasta ampuma-asekoulutuksesta on hyötyä poliisin ammatissa.	
Sivumäärä 27 + 13 liitesivua	Tarkastuskuukausi ja -vuosi
Avainsanat ampuma-asekoulutus, voimankäyttö	

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
1.1 Tutkimuksen toteuttaminen	5
1.2 Tutkimuskysymykset.....	5
1.3 Aineiston analyysi	6
1.4 Keskeiset käsitteet	6
2. AMPUMA-ASEKOULUTUS RIKOSSEURAAMUSLAITOKSELLA 8	
2.1 Ampuma-ase vankilassa	10
3. AMPUMA-ASEKOULUTUS PUOLUSTUSVOIMILLA	11
4. AMPUMA-ASEKOULUTUS YSITYISELLÄ	
TURVALLISUUSALALLA.....	11
4.1 Vartijan ampuma-asekoulutuksen sisältö	12
4.2 Turvahenkilön ampuma-asekoulutus	13
5. AMPUMA-ASEKOULUTUS	
POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUSSA	15
5.1 Lakiperusta	15
5.2 Ampuma-asekoulutus Poliisiammattikorkeakoulussa.....	16
5.3 Itsenäinen rataharjoittelu osana poliisin asekoulutusta	17
6. TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	18
7. TUTKIMUSTULOKSET	19
8.1 Yhteenveto.....	23
8.2 Tutkimuksen luotettavuudesta.....	24
LÄHTEET	26
LIITTEET.....	27
Liite 1 Kysymykset koulutetuille	27
Liite 2 Kysymykset kouluttajalle	29
Liite 3 Haastattelut	30
Rikosseuraamuslaitos	30
Puolustusvoimat.....	32
Yksityinen turvallisuusala.....	34
Kouluttaja.....	37

JOHDANTO

Valitsimme tämän opinnäytetyön aiheeksi edeltävän ampuma-asekoulutuksen vaikutuksen Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavaan ampuma-asekoulutukseen. Valintaan vaikutti se, että meillä molemmilla on Poliisiammattikorkeakoulua edeltävää kokemusta asekoulutuksista ja molemmat olemme työssämme kantaneet ampuma-asetta työtehtävillä.

Koimme mielenkiintoiseksi tutkia erilaisten koulutusten ja työkokemuksen vaikutusta Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavaan ampuma-asekoulutukseen. Omakohtaisen kokemuksemme mukaan; virka- tai työaseen vaihtuminen toisen malliseen aseeseen voi vaikuttaa omalta osaltaan oppimiseen, esimerkiksi aseiden erilaisten ominaisuuksien, tai tuntuman vuoksi. Edeltävistä koulutuksista poisoppiminen voi tällöin olla haasteellista.

Vertailemme muutamia valtion- ja yksityisensektorin turvallisuusalan työtehtäviä, joissa yhtenä työvälineenä on ampuma-aseita. Esittelemme näitä aloja ampuma-asekoulutuksien ja harjoittelun osalta. Eri työtehtävien ja työympäristöjen erot tulevat olemaan isossa roolissa tässä opinnäytetyössä. Pyrimme opinnäytteessä selvittämään, onko eri alojen erilaisilla ase-koulutuksilla vaikutusta poisoppimiseen? Onko esimerkiksi puolustusvoimien koulutus niin lähellä poliisin virka-asekoulusta, että poisoppimista ei tarvita? Onko esimerkiksi yksityisen turvallisuusalan koulutus niin erilainen, että sen pohjalta on haasteellista suoriutua poliisin virka-asekoulutuksesta? Merkittävässä roolissa ovat tietenkin omatoiminen harjoittelu ja opitun aseenkäsittelyn omatoiminen kehittäminen.

Yksi lähestymistapa on myös se, voiko edeltävästä ampuma-asekoulutuksesta olla enemmän haittaa kuin hyötyä? Vai onko helpompi oppia uutta, ilman minkäänlaista aikaisempaa kokemusta ampuma-aseista?

Opinnäytteemme eroaa muista opinnäytetöistä siinä, että pyrimme selvittämään nimenomaan poisoppimisen haasteita, eikä esimerkiksi ampumatestien läpäisyä. Muita aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä ovat: (ammattillisen ampumataidon kehittyminen AMK20154-kursilla, vastaako virka-aseen käyttäjäkoulutus sille asetettuja vaatimuksia Matias Ruohonen 2018), ja (Aiemman kokemuksen ja itsenäisen ampumarjoittelun määrän vaikutukset testien läpäisyyn Poliisiammattikorkeakoulussa Tuukka Mustonen 2020).

1.1 Tutkimuksen toteuttaminen

Tutkimus on tehty haastattelemalla Poliisiammattikorkeakoulussa virka-asekoulutuksen saaneita henkilöitä. Jokaisella haastatteluun vastanneella henkilöllä on taustallaan aiempaa kokemusta aseellisista työtehtävistä ja ampuma-asekoulutuksista. Lisäksi on haastateltu poliisin virka-asekouluttajaa. Haastattelut on toteutettu sähköpostitse ja saadut vastaukset on analysoitu ja koottu yhtenäiseksi aineistoksi. Aineistonkeruu toteutettiin sähköpostihaastatteluna, koska tutkimuksessa haluttiin antaa vastaajalle mahdollisuus vastata ajatuksella hänelle esitettyihin kysymyksiin silloin, kun hänelle itselleen parhaiten sopii.

Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on esittää asian todenmukaista kokonaiskuvaa. Laadullisen tutkimuksen kohteena olevaa asiaa ei voida mitata suoraan määrällisesti. Laadullisessa tutkimuksessa onkin selvitettävä tosiasioita kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 1997, 156-157).

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmä on toteutettavissa esimerkiksi haastattelun, havainnoinnin, valokuvien ja kirjeiden, tai muiden tallenteiden avulla. Kyseisissä haastatteluissa tutkija antaa haastateltavan kertoa melko vapaasti tutkittavana olevasta asiasta. Tarkoituksena on kuitenkin ohjata haastattelun etenemistä apukysymysten tai esimerkiksi teemojen avulla. Tutkijan on mahdollista esittää lisäksi haastateltavalle tarkentavia kysymyksiä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 1997, 156-157).

Tutkimuksen aineistona on käytetty haastatteluista saatuja vastauksia, tutkimukseen soveltuva lainsäädäntöä, sekä muita tutkimusta tukevia opinnäytetöitä. Tämän tutkimuksen haastattelut on suoritettu sähköpostin välityksellä. Haastatteluista saadut vastaukset analysoitiin ja koottiin yhtenäiseksi aineistoksi. Haastattelukysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä (LIITE 1.)

1.2 Tutkimuskysymykset

Tällä tutkimuksella pyritään selvittämään vastauksia seuraaviin kysymyksiin.

1. Vaikuttaako edeltävä ampuma- asekoulutus Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavaan virka-asekoulutukseen?
2. Onko edeltävästä ampuma-asekoulutuksesta haittaa vai hyötyä poliisin virka-asekoulutuksessa?

3. Ovatko koulutettavat kokeneet poisoppimisen edeltävästä ampuma-asekoulutuksesta haastavana?
4. Onko edeltävästä ampuma-asekoulutuksesta hyötyä poliisin ammattiin?

1.3 Aineiston analyysi

Haastattelut toteutettiin sähköpostin välityksellä. Vastaukset analysoitiin ja koottiin yhteiseksi aineistoksi. Vastauksia vertailtiin ja niistä etsittiin yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Haastattelukysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä (LIITE 1.).

Haastateltavat esiintyvät haastatteluissa anonyymeina. Haastateltavien vastauksia on käytetty tämän opinnäytetyön aineistona. Alkuperäiset sähköpostivastaukset on hävitetty tietoturvasyistä. Haastatteluihin liittyvä aineisto on käsitelty kokonaisuudessaan ja tallennettu anonyymisti, jotta vastauksia ei pystytä yksilöimään haastateltuihin, eikä haastateltavia pystytä tunnistamaan.

1.4 Keskeiset käsitteet

Rikosseuraamuslaitos

Vuonna 2010 vankeinhoitolaitos ja Kriminaalihuoltolaitos yhdistyivät ja sen seurauksena tuli Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtajana toimii vuodesta 2019 lähtien Arto Kujala. (Suomi.fi Organisaatio Rikosseuraamuslaitos.)

Rikosseuraamuslaitos on Suomen valtiohallinnon organisaatio. Rikosseuraamuslaitoksesta käytetään lyhennettä Rise. Rikosseuraamuslaitos vastaa vankeusrangaistusten täytäntöönpanosta, sekä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta. Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön alaisena ja se toteuttaa ministeriön linjausten mukaista kriminaalipolitiikkaa. Rikosseuraamuslaitoksen päätehtävä on huolehtia siitä, että tuomioistuimien julistamat tuomiot tulee lainmukaisesti täytäntöön. Laitoksen tavoite on saada vähennettyä vankien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin ja parantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Kaikki rikosseuraamuslaitoksen toiminta on lakiin merkattua. (Suomi.fi Organisaatio Rikosseuraamuslaitos.)

Rikosseuraamuslaitoksen muodostavat keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta, joita ovat Etelä- Suomen rikosseuraamusalue, Länsi-Suomen rikosseuraamusalue sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalue, nämä kolme rikosseuraamusaluetta sisältävät

26 vankilaa, näiden lisäksi on täytäntöönpanoyksikkö. Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu myös alan koulutuksesta vastaava Rikosseuraamusalan koulutuskeskus. (Rikosseuraamus 2019.)

Yksityinen turvallisuusala

Yksityinen turvallisuusala sisältää vartioimisliiketoiminnan, järjestyksenvalvontatoiminnan, turvasuojaustoiminnan ja turvatarkastustoiminnan. Yksityinen turvallisuusala on toimialana erittäin moniulotteinen. Yksityinen turvallisuusala on pääasiallisesti luvanvaraista toimintaa. Poliisihallituksen turvallisuusalan valvonta vastaa yksityisen turvallisuusalan valvonnasta. Tämän lisäksi se ohjeistaa ja vastaa alaan liittyvistä viranomaisluvista. Turvallisuusalan valvonta voi myöntää tai perua viranomaislupia yksityiseen turvallisuusalaan liittyen. (Poliisi 2020.)

Poliisiammattikorkeakoulu

Suomessa valtakunnallinen poliisikoulutus alkoi vuonna 1918, jolloin Suomen hallitus määräsi Helsingin poliisin perustamaan väliaikaisen poliisikoulun, poliisikoulutusta varten. Koulu aloitti Helsingin keskustassa. Poliisin kurssikeskus aloitti 1974 vuodesta lähtien Tampereella poliisien koulutuksen. Poliisikoulusta tuli vuonna 1986 itsenäinen oppilaitos ja se sijaitsi vuodesta 1993 lähtien Tampereen Hervannassa. (Poliisi Poliisiammattikorkeakoulu.)

Poliisikoulu muuttui vuonna 2014 ammattikorkeakouluksi. Poliisikouluopiskelijat suorittavat 180 opintopisteen laajuisen ammattikorkeakoulututkinnon. (Poliisiammattikorkeakoulu 2014.)

Poliisiammattikorkeakoulu sijaitsee Tampereella Hervannassa. Tämä on Suomen ainoa poliisiammattikorkeakoulu, jossa voi opiskella poliisiksi. Tämän lisäksi Poliisiammattikorkeakoulu tarjoaa jo virassa oleville poliiseille jatkokursseja ja täydennyskoulutuksia. Poliisiammattikorkeakoulu on hyvässä suosiossa ja sinne hakee vuosittain monta tuhatta hakijaa. (Poliisiammattikorkeakoulu.)

Poliisiopiskelija

Poliisiopiskelija tarkoittaa Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa, joka on opiskelemassa AMK- tasoista 180 opintopisteen koulutusta. Kyseessä on poliisin peruskoulutus. (Poliisiammattikorkeakoulu.)

Virka-ase

Virka-aseella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa poliisin ja muiden toimijoiden työssään käyttämää pistooli -mallista virka-asetta.

Virka-asekoulutus

Virka-asekoulutuksella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa poliisin ja muiden tutkimuksessa käsiteltävien hallinnonalojen virka-aseen kantamiseen oikeuttavaa koulutusta.

Poisoppiminen

Poisoppiminen on termi niin sanotulle uudistavalle oppimiselle. Keskeistä on jo opittujen käsityksien hylkääminen pois uuden asian tieltä. Mezirowin teorian mukaan kriittinen reflektio tekee poisoppimisen mahdolliseksi (Mezirow 1996, 17). Tällöin poisoppiminen eli uudistava oppiminen edellyttää oppijalta jatkuvaa reflektiivisyyttä ja kriittisyyttä (Mezirow 1996, 17). Toinen tunnettu oppimisteoria on Kolbin malli aikuisten oppimisesta. Tämä teoria perustuu ihmisen eli oppijan itseohjautuvuuteen ja yleiseen käsitykseen elinikäisen oppimisen mahdollisuudesta (Kolb 1984, 3-4, 18). Yhteenvedon siis poisoppiminen tarkoittaa opittujen käsityksien muuttamista ja uudistamista pois aiemmin opitusta.

2. AMPUMA-ASEKOULUTUS RIKOSSEURAAMUSLAITOKSELLA

Voimankäyttövälineet on lueteltu Valtioneuvoston asetuksessa vankeudesta (548/2015). Voimankäyttövälineitä vankilassa ovat suojakilpi, patukka, teleskooppipatukka, kaasusumutin, etälamautin ja pistooli. Voimankäyttövälineinä voidaan käyttää vain Rikosseuraamuslaitoksen tarkoittamia ja hyväksymiä välineitä. Tämä tarkoittaa sitä, että Rikosseuraamuslaitos hankkii voimankäyttövälineet työntekijöilleen, jolloin ne ovat Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymiä virallisia voimankäyttövälineitä. (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus 2018.)

Rikosseuraamuslaitoksen voimakeinojen käytön on tarkoitus tarvittaessa turvata virkatehtävän suorittaminen. Toisaalta ensisijainen tavoite on, ettei voimankäyttötilanteisiin tarvitsisi turvautua, vaan ne pystyttäisiin ennaltaehkäisemään. (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus 2018.)

Rikosseuraamuslaitos määrittelee, että virkamies ei saa käyttää voimakeinoja enempää, kuin tehtävän hoidon kannalta on perusteltua ja välttämätöntä. Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen voimakeinojen on virkatehtävä huomioon ottaen, oltava sopivassa suhteessa ja vastarinnan kovuuteen nähden oltava perusteltuja voimakkuudeltaan. (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus 2018.)

Virkamiehen tulee tietää käytössään olevien voimankäyttövälineiden vaikutukset, sekä niiden käyttöön liittyvät säännökset ja toimintaperiaatteet. Voimakeinojen käyttöön liittyvä koulutus sekä harjoittelu ovat keskeisessä asemassa, jos virkatehtävällä joutuu turvautumaan voimakeinojen käyttöön. Koulutuksen pohjalta virkamies osaa toimia työssään voimakeinojen suhteen lainmukaisesti. (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus 2018.)

Rikosseuraamuslaitoksessa virkamies voi kantaa voimankäyttövälineitä ainoastaan silloin, kun on saanut niihin lainvaatiman koulutuksen, sekä saanut vuosittaisen ylläpitokoulutuksen ja on osallistunut harjoitteluun. Tämän lisäksi ampuma-ase vaatii hyväksytysti suoritettua tasokokeen joka vuosi. Rikosseuraamuslaitoksen virkamies saa kanto- ja käyttöluvan vuodeksi eteenpäin. Myöntämisvuodesta aina seuraavan kalenterivuoden loppuun saakka, jonka kuluessa se on uusittava. (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus 2018.)

Jos Rikosseuraamuslaitoksen virkamies hoitaa virkaansa ilman virkapukua ja joutuu voimankäyttötilanteeseen, on hänen ilmoitettava olevansa Rikosseuraamuslaitoksen virkamies, käytettävä tunnisteliiviä tai pidettävä virkamerkkiä esillä. Tällöin voimankäyttövälineet on kannettava umpinaisessa kotelossa tai muussa siihen tarkoitettussa varusteessa siten, ettei voimankäyttöväline ole esillä. Jollei tehtävän luonne tai tilanteen vaarallisuus tai olosuhteita poikkeuksellisesti edellytä. (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus 2018.)

Voimankäyttö ja hätävarjelutilanteessa, jossa on käytetty jotain voimakäyttövälinettä, tulee yksikön lähettää kirjallisesti kattava raportti Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköön, Rikosseuraamusalan koulutuskeskukseen ja Rikosseuraamusalueen turvallisuuspäällikölle. Jokaisessa yksikössä on nimetty henkilö, joka vastaa kyseisen raportin lähettämisestä. (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus 2018.)

2.1 Ampuma-ase vankilassa

Valtioneuvoston asetus vankeudesta ja ampuma-aseen kantamisesta, sekä sen säilyttämisestä määrittää ampuma-aseen käyttöä vankilassa. Ampuma-asetta saa kantaa vain asianmukaisen koulutuksen saanut virkamies virantoimituksessa ja aseenkäytönkoulutuksessa (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 548/2015 11 luku 60 § Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö, ampuma-aseen kantaminen). Yksikön johtaja tai hänen määräämä turvallisuudesta vastaavan virkamiehen laatima ohje, päättää ampuma-aseen kantamisesta virkatehtävissä (Rikosseuraamuslaitos määräykset: Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus).

Ampuma-asetta voidaan kantaa vankilan ulkopuolella silloin, kun ollaan kuljettamassa vankia, suljetun vankilan ulkopuolisessa valvonnassa ja vankilan johtajan erikseen määräämissä virkatehtävissä. Vankien kanssa lähityössä olevat virkamiehet eivät saa kantaa ampuma-asetta, ellei tilanteen vaarallisuus sitä yksittäisessä tapauksessa edellytä. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 548/2015 11 luku 60 § Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö, ampuma-aseen kantaminen.)

Rikosseuraamuslaitoksen työntekijät kantavat ampuma-asetta lataamattomana turvakotelossa tai muussa aseiden kantamiseen tarkoitettussa varusteessa siten, ettei se ole näkyvissä. Näin toimitaan silloin, kun tehtävän luonne, tilanteen vaarallisuus tai olosuhde eivät sitä poikkeuksellisesti edellytä. Erityisesti on huolehdittava siitä, ettei ampuma-ase joudu ulkopuolisten haltuun. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 548/2015 11 luku 60 § Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö, ampuma-aseen kantaminen.)

Ampuma-asetta sekä siihen kuuluvia patruunoita on säilytettävä lukitussa paikassa. Niistä täytyy myös pitää vankilakohtaista luetteloa. Vankilassa turvallisuudesta vastaavan virka-

miehen on valvottava ampuma-aseiden säilyttämistä ja käyttöön antamista. (Valtioneuvoston asetus vankeudesta 548/2015 11 luku 61 § Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö, ampuma-aseiden säilyttäminen.)

3. AMPUMA-ASEKOULUTUS PUOLUSTUSVOIMILLA

Maasotakoulu on voimakeinojen käytön koulutusta antava ja ohjaava taho Puolustusvoimissa. Se toteutetaan järjestämällä voimakeinojen käytön harjoitus johtajien perus- ja jatkokoulutuksessa. Maasotakoulu vastaa voimakeinojen käytön koulutuksen kehittämisestä. Koulutus sisältää vastuun voimakeinojen käytön tutkimuksista, kehittämisestä sekä yhteistoiminnasta muiden viranomaisten kanssa. (Karjalan Lennoston voimakeinojen pääkouluttaja 2020.)

Puolustusvoimien virka-ase koulutus perustuu normeihin HM254 (Puolustusvoimien voimakeinojen käyttö) ja HM410 (Voimakeinojen käytön koulutus puolustusvoimissa). Nämä asiakirjat ovat rajoitettu: ST IV Julkisuuslaki 24.1 § 10. (Karjalan Lennoston voimakeinojen pääkouluttaja 2020.)

Puolustusvoimissa virka-asetta saavat kantaa seuraavat kaksi kurssia suorittaneet henkilöt. Voimakeinojen käytön peruskurssi (40h) ja siihen lisäksi virka-ase kurssi (20h). Puolustusvoimat vaativat siis tämän yhteensä 60 tuntia kestävästä kurssista, jotta saa luvan kantaa virka-asetta Puolustusvoimissa. (Karjalan Lennoston voimakeinojen pääkouluttaja 2020.)

4. AMPUMA-ASEKOULUTUS YKSITYISELLÄ TURVALLISUUSALALLA

Yksityisellä turvallisuusalalla ampuma-aseen kantaminen on sallittu ainoastaan henkivartija- tai arvonkuljetustehtävissä sekä tiettyjen yhteiskunnallisesti merkittävien vartioimisalueiden turvaamistehtävissä. Lisäksi olosuhteiden oltava sellaiset, että ampuma-aseen kantaminen on välttämätöntä. Ampuma-asetta kantavalla vartijalla on oltava suoritettuna vuosittainen ampuma-aseen käsittelytaitoa ja ampumistaitoa mittaava koe. Mikäli vartija on joutunut vartioimistehtävässä käyttämään ampuma-asetta, on siitä viivytyksettä ilmoitettava poliisilaitokselle. (Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista 2 luku 19 § 21.8.2015/1085.)

Vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset -ohje (POL-2017-1340) liitteen 8 mukaan vartijan ampuma-asekoulutukseen osallistuminen edellyttää ennen koulutusta käytyä vartijan voimankäyttökoulutuksen yleisen osan hyväksytyä suorittamista. Yleinen osa on kestoltaan vähintään neljän oppitunnin mittainen. Lisäksi ampuma-asekoulutus voidaan antaa ainoastaan vartijan peruskoulutuksen hyväksytysti suorittaneelle henkilölle. Peruskoulutus on kestoltaan 100 tai 120 oppituntia. Kun ampuma-asekoulutus on hyväksytysti suoritettu, edellyttää ampuma-aseen kantaminen paikallisen poliisilaitoksen myöntämää ampuma-aseen hallussapitolupaa. Varsinainen vartijan ampuma-ase koulutus kestää vähintään 24 oppituntia.

4.1 Vartijan ampuma-asekoulutuksen sisältö

1. Vartija ampuma-aseen käyttäjänä ja haltijana (6. oppituntia). Sisältää lainsäädännön läpikäynnin, sekä seuraavia asioita. Vartijan oikeus aseiden hankintaan ja hallussapitoon. Aseiden säilyttäminen ja luovuttaminen. Aseiden kantaminen työtehtävissä. Sanaton viestintä varusteiden ja ampuma-aseiden kanssa. Häätävarjelu, aseidenkäyttötilanteet, päätöksenteko ja aseiden käyttömuodot niissä. Aseidenkäytön seuraamukset. Raportointi. (Vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset -ohje POL-2017-1340 liite 8.)
2. Ase- ja varustetekniikka (2. oppituntia). Sisältää seuraavat asiakokonaisuudet. Vartijalle sallitut ampuma-aseet ja aseiden ominaisuudet. Erilaiset patruunatyypit ja niiden ominaisuudet. Varustevyöt ja asekotelo. Aseiden huoltotoimenpiteet ja kunnossapito, johon kuuluvat aseiden purkaminen ja kokoaminen, huolto, sekä toimintakunnon tarkastaminen. (Vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset -ohje POL-2017-1340 liite 8.)
3. Aseiden käyttö ja käsittely (12. oppituntia). Aseiden käyttö ja käsittely suoritetaan käytännön harjoituksilla. Näissä harjoituksissa ammutaan vähintään 300 laukausta. Harjoitukset suoritetaan joko pistoolilla tai revolverilla. Seuraavat asiakokonaisuudet tulee käydä harjoituksissa läpi:
 1. Käyttäjä- ja kouluttajatarkastus.
 2. Aseiden lataaminen ja tyhjentäminen.
 3. Varautuminen aseiden käyttöön ja aseotteet.
 4. Ampuma-asento pystystä, kyykystä ja polvelta.
 5. Ampumatekniikka.

6. Häiriönpoistotekniikka.
7. Hakeutuminen suojaan ja suojan tehokas käyttö.
8. Valaisintekniikat.
9. Liikkuminen aseensa kanssa.
10. Käskyttäminen.

(Vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset -ohje POL-2017-1340 liite 8.)

4. Näyttökokeeseen harjoittelu (2. oppituntia). Näyttökokeen mukaista suoritusta varten saa harjoitella kerrallaan maksimissaan 50 laukauksen verran. Kertojen välissä tulee olla minimissään puolen tunnin mittainen lepotauko. Tässä osiossa ammutaan vähintään 100 laukausta. Harjoituksessa varustuksen tulee olla työtehtävissä käytettävän varustuksen mukainen. (Vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset -ohje POL-2017-1340 liite 8.)

5. Näyttökoe (1. oppitunti). Näyttökokeessa on kirjallinen osuus sekä itse näyttökoe. Kirjallisessa kokeessa suorittaja osoittaa riittävän tietämyksen ampuma-asetta koskevasta teoriaopetuksesta. Kirjallisessa kokeessa tulee olla vähintään kymmenen kysymystä, joista suorittajan tulee saada puolet oikein. Näyttökoe tulee suorittaa vastaavalla aseella kuin harjoittelussa, ja suorittajan tulee pukeutua työtehtäviä vastaavaan varustukseen. Näyttökoe tulee suorittaa hyväksytysti kolmen kuukauden kuluessa harjoittelun päättymisestä. (Vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset -ohje POL-2017-1340 liite 8.)

4.2 Turvahenkilön ampuma-asekoulutus

Tässä opinnäytetyössä yksityisen turvallisuusalan osalta keskitymme yhteiskunnallisesti merkittävän vartioimisalueen turvaamistehtävään. Käsittelemme ydinenergialain mukaisen turvahenkilön ampuma-ase koulutusta, kertauskoulutusta sekä vartioimisalueen erityisvaatimuksia. Ydinvoimalan osalta lainsäädännölliset vaatimukset ovat huomattavat turvajärjestelyiden osalta. Turvajärjestelyt ydinlaitoksella perustuvat ydinenergian käyttöön kohdistuviin uhkakuviin ja suojaustarpeiden analyysiin.

Ydinlaitoksella tulee olla erityisesti turvajärjestelyjen suunnitteluun ja turvajärjestelyiden toimeenpanoon koulutettuja turvahenkilöitä. Näistä turvahenkilöistä on muodostettava tur-

vaorganisaatio. Ydinlaitoksen toimintaan liittyvien ydinmateriaalia tai ydinjätettä sisältävien kuljetusten turvaamisesta vastaa turvahenkilöt. (Ydinenergialaki 2a luku 7 1 § 23.5.2008/342 Turvajärjestelyt.)

Turvahenkilönä toimivalla on oltava vartijan peruskoulutus tai muu riittävä turva-alan koulutus. Lisäksi turvahenkilön tulee osoittaa tehtävän edellyttämät riittävät tiedot, joita on esimerkiksi turvaohjesäännösten, turvaorganisaation toiminnan periaatteiden, toimintaa koskevien pelastus-, valmius- ja erityistilannesuunnitelmien riittävä osaaminen. Turvahenkilöltä, joka kantaa voimankäyttövälineitä tai jonka tehtäviin kuuluu varautuminen käyttämään näitä välineitä tai fyysisiä voimakeinoja turvaamistehtävässään, edellytettävät perus- ja erikoiskoulutusta koskevat vaatimukset määrätään ydinlaitoksen turvaohjesäännössä. Turvaohjesäännössä määrätään edellä mainittujen perus- ja erikoiskoulutuksen edellyttämästä koulutaja- ja käyttökoulutuksesta sekä vaadittavan taitotason osoittamisesta ja seurannasta. (Säteilyturvakeskuksen määräys ydinenergian käytön turvajärjestelyistä STUK Y/3/2016.)

Turvahenkilöillä on oltava käytössä uhkakuvia vastaavat valvontajärjestelmät, viestijärjestelmät, suojavälineet ja voimankäyttövälineet. Voimankäyttövälineiden tulee olla suhteessa uhkakuviin ja suojaustarpeeseen. (Ydinenergialaki 2a luku 7 1 § 23.5.2008/342 Turvajärjestelyt.)

Turvahenkilöillä on tavalliseen vartijaan nähden laajennetut voimankäyttöoikeudet vartioimisalueellaan. Turvahenkilöllä on oikeus käyttää puolustettavina pidettäviä voimakeinoja seuraavissa tilanteissa: uhkaavan rikoksen tai vaarantavan teon ehkäiseminen, henkilön pääsyn estäminen, henkilön poistaminen, pakenemisen estäminen, kiinniottaminen, kiinniotetun tarkistaminen, esineen tai aineen poisottaminen ja esteen poistaminen. Voimakeinojen käyttö rajoittuu vartioimisalueelle, jolle kulku on rajattua ja valvottua. (Ydinenergialaki 2a luku 7 o § 23.5.2008/342 Voimakeinojen käyttö.)

Voimakeinojen puolustettavuutta arvioidessa tulee ottaa huomioon suojaustarpeen tärkeys, tilanteen kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytössä olevat voimavara ja muut kokonaisuuteen vaikuttavat seikat. Turvahenkilöiden tulee olla riittävästi koulutettuja voimakeinojen käytön oikeutuksen perusteisiin. Turvahenkilöiden koulutuksen riittävydestä määrätään ydinvoimalan turvaohjesäännössä. (Ydinenergialaki 2a luku 7 o § 23.5.2008/342 Voimakeinojen käyttö.)

5. AMPUMA-ASEKOULUTUS POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUSSA

5.1 Lakiperusta

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä (245/2015, voimankäyttöasetus) mukaan Poliisin voimankäytön peruskoulutuksesta vastaa Poliisiammattikorkeakoulu. Valtioneuvoston asetus poliisista (1080/2013) määrittää poliisin voimankäyttövälineet, näihin lukeutuu luonnollisesti virka- ase. Poliisin on tunnettava kantamiensa voimankäyttövälineiden vaikutukset ja niiden käyttöön liittyvät säännökset. Poliisin on osattava myös käyttää voimankäyttövälineitä asianmukaisesti (voimankäyttöasetus 3 §). Jokaisen voimankäyttövälineen osalta tulee poliisilla olla käytynä asiaankuuluva koulutus, jotta poliisi saa kyseistä välinettä kantaa työtehtävissään.

Poliisihallitus seuraa poliisin voimakeinojen käyttöä. Poliisin voimankäyttövälineiden käytöstä on tehtävä selvitys esimiehelle, josta on annettu erillinen määräys. Mikäli poliisi vahingossa laukaisee ampuma-aseen, myös tästä on annettava selvitys viipymättä. (Voimankäyttöasetus 6 §.)

Poliisin voimakäyttöä ohjaa myös poliisilaki (872/2011) sen mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus käyttää tarpeellisia voimakeinoja. Nämä voimakeinot tulee voida pitää puolustettavina. Kun arvioidaan puolustettavuutta, otetaan huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, sekä lisäksi vastarinnan vaarallisuus. Näiden lisäksi arvioidaan kokonaisuutta. (PoL 2:17.)

Poliisilaki määrittelee 2 luvun 19 pykälässä ampuma-aseen käyttöä. Ampuma-aseen käytön edellytyksiä on vain silloin, kun kyseessä on välitön ja vakava vaara toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen, lisäksi lievempää keinoa pysäyttämiseksi ei ole tilanteessa käytettävissä. Ampuma-aseen käyttöä on, kun aseiden käytöstä varoitetaan, uhataan tai ammutaan. (PoL 2:19.)

5.2 Ampuma-asekoulutus Poliisiammattikorkeakoulussa

Poliisiammattikorkeakoulutukseen kuuluu voimankäyttö ja voimankäytön taktiikat. Näitä on yhteensä 8 opintopisteen verran. Nämä koulutukset on jaettu neljään eri osajakssoon. Jokainen osajakso tulee olla hyväksytysti läpi ennen kuin voi osallistua seuraavalle osajaksolle. Virka-ase koulutus alkaa voimankäytön toisella osajaksolla ja kestää kaikkiaan kolme osajaksoa. Yhden opintopisteen suorittamiseen on laskettu käytettävän 27h aikaa opiskella. (Poliisiammattikorkeakoulu opetussuunnitelma 2020-2022, 23-25.)

Poliisiammattikorkeakoulu vastaa jokaisen opiskelijan saamasta virka-aseen peruskoulutuksesta. Virka-ase kuuluu poliisin voimankäyttövälineisiin. Jokainen poliisiksi valmistuva saa koulutuksen aikana käyttäjäkoulutuksen. Käyttäjäkoulutukseen sisältyy virka-aseen käsittely, ampuminen ja siihen liittyvä toimivaltasääntely. Näiden lisäksi on vielä käytännön harjoituksia. (Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön toteutussuunnitelma 2017.)

Poliisiammattikorkeakoulun antama virka-aseen käyttäjäkoulutus on kertaluontoinen ase-tyyppiin annettava peruskoulutus. Osaamistavoitteita on osata määritellä ampuma-aseen käyttöön liittyvät toimivaltasäännökset ja periaatteet. Jokaisen opiskelijan tulee ymmärtää huolellisen ja hyvän toiminnan tarkoitus, sekä heidän tulee osata käsitellä virka-asetta turvallisesti. Opiskelijan tulee ymmärtää hyvän ampumataidon merkitys ja ampumisen perusteet. Näiden lisäksi opiskelijan tulee myös osata soveltaa oppimaansa. (Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön toteutussuunnitelma 2017.)

Käyttäjäkoulutuksen tarkoituksena on tuottaa voimankäyttövälineelle käyttöoikeus. Henkilökohtaisen virka-aseen käyttäjäkoulutus tulee olla vähintään 36 tuntia. Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön koulutus on jaettuna useampaan eri osajakssoon. Näistä osajaksosta useimmat sisältävät aseiden käyttäjäkoulusta eri muodoissa. Opiskelijat tutustuvat virka-aseeseen ja opettelevat niiden turvallisen käsittelyn melko varhaisessa vaiheessa voimankäytön koulutusta. (SM asetus poliisin voimakeinoista ja ajoneuvon pysäyttämisestä 3§.)

Poliisiammattikorkeakoulun antama virka-aseen käyttäjäkoulutus on laajuudeltaan 50 tuntia. Tähän sisältyy virka-aseen sääntelyyn liittyvät teorialunnit, käsittely- ja ammutakoulutus sekä näyttökokeet. (Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön toteutussuunnitelma 2017.) Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija osaa käsitellä virka-asettaan turvallisesti.

Opiskelijan tulee hallita koulutuksen saatuaan ampuma-aseen käyttöä koskevat toimivaltasäännökset ja periaatteet. Keskeistä on myös ymmärtää ampumisen perusteet ja pyrkiä jatkuvasti kehittämään itseään. Koulutuksen saatuaan opiskelija ymmärtää hyvän ampumataidon merkityksen.

Poliisiammattikorkeakoulussa oppilaat suorittavat erilaisia tasokokeita. Melko varhaisessa vaiheessa koulutusta tulee ensimmäinen tasokoe, jonka läpäistyään opiskelija saa luvan itsenäiseen rataharjoitteluun. Ensimmäinen tasokoe pitää sisällään aseiden purkamista, kokoaamista ja ammuntaa eri etäisyyksiltä. Ammunnalla on ennalta määrätty osumavaatimus. Turvallinen aseiden käsittely on keskeisessä roolissa koulutuksen eri osa-alueilla. Opiskelijat pääsevät varaamaan koulun ampumaradan ja harjoittelemaan itsenäisesti iltaisin. Itsenäisen harjoittelun tavoitteena on antaa opiskelijalle toistojen kautta varmuutta käsitellä ampumasetta. (Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön toteutussuunnitelma 2017.)

Toinen tasokoe tulee vastaan opintojen loppupuolella ennen harjoitteluun lähtöä. Tässä tasokokeessa on ampumista aikapaineistettuna eri asennoista, suojan takaa ja valaisinta käyttäen pimeässä. Aseiden käsittely ei saa sisältää turvallisuutta vaarantavia tekijöitä. Opiskelijan tulee näyttää, että osaa virka-aseen teknisen käsittelyn ja omaa riittävän ampumataidon sekä vaadittavan osumatarkkuuden. Tämän toisen tasokokeen suorittamalla opiskelija suorittaa hyväksytysti virka-aseen käyttäjäkoulutuksen. (Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön toteutussuunnitelma 2017.)

5.3 Itsenäinen rataharjoittelu osana poliisin asekoulutusta

Ensimmäisen näyttökokeen hyväksytyin suorituksen jälkeen poliisiopiskelijalla on mahdollista kehittää ampumataitoaan itsenäisesti. Harjoittelu on mahdollista vain Poliisiammattikorkeakoulun ampumaradalla. Itsenäistä harjoittelua varten Poliisiammattikorkeakoulu antaa opiskelijalle tietyn määrän patruunoita. (Poliisiammattikorkeakoulu määräys POL-2017-9874.)

Itsenäinen harjoittelu tehdään opiskelijan vapaa-ajalla. Itsenäisen harjoittelun tarkoituksena on harjaantua opituissa tekniikoissa ja parantaa omaa ampumataitoa koulutuksissa opetuilla harjoitusmenetelmillä. Turvallisuussyistä harjoittelua on rajoitettu siten, että harjoituksessa on oltava vähintään kaksi opiskelijaa. Harjoitukseen osallistujien maksimi määrä on kahdeksan opiskelijaa. (Poliisiammattikorkeakoulu määräys POL-2017-9874.)

Omatoimisen ampumarajoittelun ei tule olla pelkästään oikeilla patruunoilla harjoittelamista. Laadukas omatoimiharjoittelu pitää sisällään erilaisia laukaisutekniikka- harjoituksia, varsinaisen ampumisen lisäksi. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus käyttää MantisX -laitteistoa, joka tuottaa tietoa laukaisutapahtumasta. MantisX -laite on yhteydessä puhelin -applikaatioon. Applikaatiosta saa tietoa esimerkiksi laukaisuhetkeä edeltävästä asepiipun liikkeestä. Applikaatio antaa korjausehdotuksia, joiden avulla voi opiskelija pyrkiä korjaamaan laukaisuhetken virheitä. (Mustonen 2020,7.)

Näiden lisäksi Poliisiammattikorkeakoulussa on harjoituksia missä oppilaat kantavat fx-asetta mukanaan. Fx -harjoitukset mahdollistavat oikeiden tilanteiden harjoittelun. Koulutuksen osana on voimankäytön leiriviikkoja. Leiriviikoilla harjoitellaan voimankäyttöä ja poliisin taktiikkaa. Fx -ase on Poliisiammattikorkeakoulussa käytössä taktisissa harjoituksissa ja sitä voi joutua käyttämään tilanteen niin vaatiessa ja ampuma-aseen edellytysten täytyessä. Poliisiammattikorkeakoulu on järjestänyt koulutukset siten, että oppilas ei voi etukäteen tietää päättyykö harjoitus aseiden käyttöön vai ei. Tällöin oppilaan tehtävä on olla valppaana, kuin olisi oikealla tehtävällä. Harjoitusten tarkoitus on jäljitellä poliisin oikeita työtehtäviä, joten ne on tehty mahdollisimman aidoiksi.

Fx -ase on samankokoinen kuin poliisin virka-ase. Fx -ase on eri värinen siitä syystä, ettei sitä sekoiteta oikeaan virka-aseeseen. Kyseisessä aseessa käytetään harjoituspatruunoita, joiden päät ovat muovia ja sisältävät saippuasekoitusta. Fx -harjoituspatruuna jättää osuessaan väriläiskän, jonka avulla osumat voidaan kohdentaa. (Simunition 2020.)

6. TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

Tutkimus suoritettiin haastattelemalla kolmea Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa ja yhtä Poliisiammattikorkeakoulun virka-asekouluttajaa. Haastattelut tehtiin sähköpostitse lähetetyillä haastattelulomakkeilla. Nämä kyseiset poliisiopiskelijat ovat ennen Poliisiammattikorkeakoulua toimineet kukin eri hallinnonaloilla ja he omaavat aikaisempaa ampuma-asekokemusta omilta aloiltaan. Näin tutkimukseen saadaan näkökulmia eri taustoista olevilta poliisiopiskelijoilta. Lisäksi haastateltiin Poliisiammattikorkeakoulun virka-asekouluttajaa, jotta saadaan näkökulmaa myös kouluttajan puolelta. Myöhemmässä vaiheessa on keskeistä peilata koulutettavien ja kouluttajan näkökulmia ja vastauksia keskenään.

Haastattelukysymykset on laadittu ja lähetetty sähköisesti jokaiselle haastateltavalle. Sähköisessä kyselyssä on etuna, että kysymykset ja niihin saadut vastaukset jäävät heti talteen myöhempää tarkastelua varten. Tavoitteena oli pitää kysymykset selkeinä ja ytimekkäinä, jotta vastauksia voi tarkastella helposti. Varsinaiset haastattelut ovat luettavissa kokonaisuudessaan opinnäytetyön liitteessä (3). Opinnäytetyön loppuun on tehty vastauksista koonti ja analysointi.

7. TUTKIMUSTULOKSET

Vastauksista käy selkeästi ilmi, että kaikki haastateltavat kokevat enemmän hyötyä aiemmasta ampuma-ase koulutuksesta kuin haittaa. Koulutukset eroavat Poliisiammattikorkeakoulun antamasta ampuma-asekoulutuksesta jonkin verran. Lähimpänä on Puolustusvoimissa saatava koulutus. Yhtenä syynä voi olla, että Puolustusvoimat on sotilaallinen organisaatio ja Poliisiammattikorkeakoulu on ampuma-asekoulutuksen suhteen puolisoilaallinen. Molemmissa harjoitellaan ohjatusti ja tarkasti kouluttajan ohjeiden ja käskyjen mukaan. Myös yksityisellä turvallisuusalalla ja vankilassa harjoitellaan tarkasti säännösten mukaan. Yksityisen turvallisuusalan ja vankilaympäristön suurin ero verrattuna Poliisiammattikorkeakouluun ja puolustusvoimiin on siinä, että yksityisellä turvallisuusalalla ja vankilassa suojattava kohde määrittää koulutuksen suuntauksen ja harjoittelua voidaan kohdentaa tiettyihin yksittäisiin skenaarioihin.

Vankilassa työskennellyt henkilö koki vaikeimmaksi asiaksi aikapaineessa ampumisen. Tämä voi johtua siitä, ettei vankilassa ole aikapaineistettuja harjoituksia niin paljon mitä Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekoulutuksessa. Puolustusvoimissa työskennellyt henkilö toi esille pieniä eroja aseenkäsittelyn osalta, kuten aseiden liipaisimen ja lippaan lukitusmekanismin käytöstä. Nämä vastaukset osoittavat, että jokainen ampuma-ase vaatii oman harjoittelun ja perehtymisen kunkin aseensa osalta. Jokaisessa asemallissa on omat mekaaniset eronsa. Virka-aseiksi on kuitenkin valikoitunut lähes samankaltaisia aseita jo vuosien ajan, riippumatta organisaatiosta. Vastauksista voidaan päätellä, että tällöin myös uuden aseenkäytön opettelu ja sisäistäminen on helpompaa.

Vankilassa työskennelleen henkilön haastattelusta nousi esille ampuma-asekoulutuksen paikkasidonnaisuus. Vankilassa saatu ampuma-asekoulutus on tarkoitettu vain vankilaympäristöön, kun taas Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekoulutus antaa valmiudet turvalliseen ampuma-aseenkäyttöön tilanteesta ja ympäristöstä riippumatta. Myös ydinvoimalla työskennellyt henkilö toi esille paikkasidonnaisuuden ampuma-aseenkäytön osalta. Koulutuksen ja ampuma-aseenkäytön vaatimukset pohjautuvat vahvasti ennalta määrättyyn suojattavaan kohteeseen ja mahdollisiin uhkakuviin. Tästä voi päätellä, että eri ampuma-asekoulutukset eivät ole suoraan vertailukelpoisia keskenään. Poliisin ampuma-aseenkäytön vaatimukset ovat korkeammalla tasolla siksi, että ympäristöä ei voi ennalta valita tai hallita. Jokaisen alan ampuma-asekoulutus tähtää oman alan uhkakuviin ja skenaarioihin. Poliisin työssä ennalta-arvaamattomia tilanteita on lukemattomasti, mikä nostaa vaatimuksia ampuma-aseenkäytön ja koulutuksen osalta.

Poliisiammattikorkeakoulu antaa kaikista laajimman ampuma-asekoulutuksen, verrattuna haastateltavien aiempiin ampuma-asekoulutuksiin. Kaikki haastateltavat pitivät Poliisiammattikorkeakoulun antamaa ampuma-asekoulutusta riittävän laajana ja laadukkaana. Oma-toiminen harjoittelu on kuitenkin myös tärkeää saadun ampuma-asekoulutuksen lisäksi. Poliisin ampuma-asekouluttajan haastattelusta käy ilmi, että hän oli myös suorittanut muutamia yksityisen turvallisuusalan asekoulutuksia ennen virkauraansa poliisissa.

“Olin ennen poliisiuraa ampunut ja käsitellyt jonkin verran erilaisia aseita. En varsinaisesti harrastanut enkä harrasta vielääkään ampumista kilpamielessä tahi metsästyksen kautta. Armeijan asekoulutus oli oikeastaan itselleni ensimmäinen kosketus aseiden käsittelyyn. Ennen poliisiuraa toimin yksityisen turvallisuusalan parissa ja muutamia kursseja lähinnä pistoolin käsittelyyn liittyen olin suorittanut siellä puolella. Kuitenkin vasta poliisin peruskurssilla annettu koulutus oli laadultaan ja määrältään sellainen, että se ns. Tarttui.”

Tästä vastauksesta voidaan päätellä, että poliisin virka-asekoulutus on korkeammalla tasolla ainakin yksityiseen turvallisuusalaan verrattuna. Poliisin virka-asekoulutuksen vaatimukset ovat toki myös haastavammat.

Vastauksista ei käynyt ilmi vankilan, yksityisen turvallisuusalan ja Puolustusvoimien tasokokeiden sisältöä. Haastateltavat pitivät entisen työnantajan ampuma-aseen tasokokeiden sisältöä salaisena, eivätkä halunneet kertoa sitä julkisuuteen. Tasokokeita ei tällöin voi vertailla keskenään. Vastauksista voidaan kuitenkin päätellä, että varsinaisella tasokokeella tai

näyttökokeella ei ole merkitystä. Isoin merkitys on ampuma-asekoulutuksella kokonaisuudessaan.

Lähes kaikki haastateltavat eivät kokeneet poisoppimista haastavaksi edeltävän ampuma-asekoulutuksen osalta. Haastateltavien aikaisemmassa ammatissa saatu ampuma-asekoulutus antoi hyvät lähtökohdat Poliisiammattikorkeakoulussa saatuun ampuma-asekoulutukseen. Ampuma-asekoulutuksen lisäksi virka-aseella tulee harjoitella säännöllisesti, jotta opittu ja sisäistetty taito pysyy hyvällä tasolla.

Turvallisuusalalla työskennelleellä henkilöllä oli ollut pieniä vaikeuksia poisoppimisen suhteen. Jokainen kouluttaja ja koulutettava on yksilö ja jokainen kokee asiat hieman eri tavalla.

“Pieniä vaikeuksia toki oli. Nopeasti tulini sinuiksi poliisin virka-aseen kanssa, mutta aina asekoulutuksissa on kouluttajalla suuri merkitys myös pois oppimiseen. Totta kai on haastavaa oppia pois sellaisesta mikä on juurtunut selkärankaan. Asiaa helpottaa, jos ja kun kouluttaja ymmärtää poisoppimisen vaikeuden. Varmasti olisi mielestäni helpompi oppia aseenkäsittelyn peruskuviot ilman minkäänlaista taustaa, mutta kyllä aiemmasta koulutuksesta on pitkällä aikavälillä vain ja ainoastaan hyötyä.”

Haastateltavien vastauksista tuli yksiselitteisesti ilmi, että koulutettavan oma motivaatio ja asennoituminen ampuma-asekoulutukseen olivat ensisijaisen tärkeitä. Kouluttaja toi hyvin ilmi koulutettavan oman motivaation merkityksen.

“Ja sitten se asenne. Yleensä oikeasti kokeneiden ampujien kanssa ei ole mitään haasteita. He kykenevät asennoitumaan tilanteeseen ja muuttamaan toimintamallejaan vaaditunlaiseksi. Aiemmin opitut taidot pystytään usein hyödyntämään. Kyse ei kuitenkaan ole raketitieteestä. Asenne ratkaisee!”

Tuoko aikaisempi koulutus sitten haasteita kouluttajalle koulutuksen suunnittelun tai toteutuksen suhteen. Yksityisen turvallisuusalan haastateltava totesi seuraavasti.

“Haastavinta oli se, että välillä sai odottaa todella kauan, kun jollekin toiselle kouluttajalle antoi henkilökohtaisia neuvoja tai vastaavaa. Olisiko kenties tasoryhmät paikallaan. Yleisellä tasolla mielestäni koulutus oli riittävän haastava. Suuret ryhmäkoot tekevät tietysti omat haasteensa koulutukseen”

Tässäkin asiassa kyse koulutettavan omasta asennoitumisesta ja tilanteen ymmärtämisestä. On kuitenkin huomioitava, että kyse on jälleen kunkin yksilön omasta kokemuksesta asian suhteen. Aikaisempi ampuma-asekoulutus voi tuoda myös joitakin haasteita poliisin virka-asekoulutukseen. Tämä käy ilmi Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekouluttajan haastattelusta.

“Joskus olen törmännyt tapauksiin, että kykenemättömyyttä noudattaa annettua ohjetta perustellaan sillä, että on opittu jokin toimintamalli niin voimakkaasti ja siitä ei voi poisoppia. Usein näissä tapauksissa kyse lopulta on kuitenkin aiemmin saadun koulutuksen soveltumattomuudesta käyttötarkoitukseen, väärinymmärryksestä tai sitten yksinkertaisesti vain laiskuudesta. Lähestulkoon kaikki oikeasti pitkään ampuma-aseiden kanssa tekemisissä olleet koulutettavat ovat vaivatta kyenneet sopeutumaan hallinnon toimintamallin vaatimuksiin aseiden käsittelyn osalta. Olennaista on ymmärtää ja hyväksyä se tosiasia, että kaikilla on sama vaatimus toimintamallien suhteen, ainakin hallinnon koulutustilaisuudessa tai esim. tasokokeessa. Se, miten virkamies toimii työtehtävällä, on hänen omalla vastuullaan. Toiminta pitää olla määräysten mukaista virka vastuulla. Siksi itse pitäydyn ns. hallinnon mallissa ase käsittelyn suhteen. Niin pelaat kuin treenaat!!!”

Poliisihallinnossa usein virka-aseeseen liittyvä koulutus on massakoulutusta. Tilaisuuksissa on yleensä useampia ampujia kerrallaan ja tasoerot ovat valtavia. Siksi on tärkeää, että kaikki organisaatiossa hallitsevat opetetut toimintamallit turvallisen aseenkäsittelyn osalta ja myös sitoutuvat niihin. Silloin riskit pystytään minimoimaan ja kouluttajat kykenevät myös valvomaan toimintaa paremmin. Kun perusasiat ovat kunnossa, jokainen voi sitten rajattomasti oman motivaationsa puitteissa kehittää itseään ampujana. Kaikki aiemmin opittu tarkoituksenmukainen osaaminen pitää ehdottomasti hyödyntää. Kyse on hyvin pitkälti asennoitumisesta”

Tämän haastateltavan vastauksesta voidaan päätellä, että aikaisempi ampuma-asekoulutus ei automaattisesti tee koulutettavasta hyvää ampujaa. Aikaisempi ampuma-asekoulutus ei myöskään suoraan sovellu poliisin aseenkäyttötarkoitukseen. Tässä asiassa korostuu yksilön valmius ottaa koulutusta vastaan. On myös täysin yksilöstä kiinni, kuinka sisäistää uuden ampuma-asekoulutuksen ja sen tuomat aseenkäsittelyn tekniikat.

Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekouluttaja ja yksityisen turvallisuusalan haastatettava toivat esille massakoulutuksen. Koulutettava näkee tilanteen omalta kantiltaan ja ajattelee omaa kehittymistään ampujana. Kouluttaja taas ajattelee enemmän koulutuksen kokonaisuutta. On tärkeää, että asekoulutuksessa kaikki ovat samalla viivalla ja jokainen koulutettava käyttää täysin samaa aseenkäsittelyn tekniikkaa. Kuten kouluttaja vastauksessaan kertoo, kyse on peruskoulutuksesta, jolloin koulutettaville tulee saada koulutettua tietty taso. Peruskoulutuksen jälkeen jokainen koulutettu jatkaa omatoimista harjoittelua ja kehittää itseään ampujana.

8.1 Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen aineistonkeruu toteutettiin haastatteluna. Haastatteluihin vastaajat valittiin tarkasti heidän koulutustaustansa mukaan. Tutkimuksen kannalta oli tärkeää valita haastateltavat eri hallinnonaloilta. Haastateltavat olivat Poliisiammattikorkeakoulun virka-asekoulutuksen saaneita henkilöitä, joilla oli edeltävä virka-asekoulutus taustalla. Lisäksi haastattelimme poliisin virka-asekouluttajaa.

Tutkimuksesta voidaan päätellä, että aikaisemmasta ampuma-asekoulutuksesta on enemmänkin hyötyä kuin haittaa suorittaessa poliisin virka-asekoulutusta Poliisiammattikorkeakoulussa. Tutkimuksessa mikään ei viitannut siihen, että poisoppimista olisi koettu liian haastavaksi. Jokainen ampuma-asekoulutusta suorittava opiskelija on oma yksilönsä ja pientä poisoppimisen haastetta oli myös haastateltujen joukossa havaittavissa.

Kaikkien tutkimukseen osallistuneiden vastaajien mielestä aikaisempi kokemus aseista ja etenkin virka-aseista oli eduksi Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekoulutusta suorittaessa. Jokainen vastaaja piti aikaisempaa kokemusta ampuma-aseista hyödyllisenä poliisin ammattia ajatellen.

Haastateltavat olivat työskennelleet samankaltaisissa ammateissa poliisin työhön verrattuna. Puolustusvoimat on sotilaallinen organisaatio, jossa ampuma-asekoulutusta järjestetään vuosittain. Rikosseuraamuslaitoksella on vuosittaiset tasokokeet virka-asekoulutetuille työntekijöille. Yksityisellä turvallisuusalalla harjoitellaan ampuma-aseiden käyttöä vuosittain. Ampuma-asekoulutuksien lisäksi jokaisella edellä mainitulla alalla harjoitellaan vuosittain

voimankäyttöä. Tältä osin myös kyseisillä aloilla työskennelleet henkilöt olivat saaneet poliisin koulutusta vastaavaa koulutusta jo aiemmin. Tämä aiemmin saatu koulutus auttaa omalta osaltaan myös poliisin ampuma-asekoulutuksessa.

Tutkimuksen haastateltavilla ei ollut merkittäviä haasteita poisoppimisen suhteen. Poisoppimisella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa poisoppimista edeltävästä ampuma-asekoulutuksesta. Haastatteluun vastannut Poliisiammattikorkeakoulun ampuma-asekouluttaja ei myöskään kokenut edeltävän ampuma-asekoulutuksen olevan haasteena poliisin virka-asekoulutuksessa.

Haastateltujen vastauksista ilmenee, että koulutettavien omalla asennoitumisella ja motivaatiolla on merkittävä rooli poisoppimisen saralla. Vastauksista käy ilmi, että ratkaisevassa roolissa on yksittäisen koulutettavan asenne koulutusta kohtaan. On tärkeää, että jokainen koulutettava kokee olevansa samalla viivalla lähtökohdista huolimatta.

Poliisiammattikorkeakouluun hakeutuu jo lähtökohtaisesti motivoituneita henkilöitä, joilla on monella eri tausta ja koulutus pohja. Osalla opiskelijoista ei ole minkäänlaista taustaa tai kokemusta ampuma-aseiden osalta, ja osalla taas on erittäinkin laaja kokemus ampuma-aseista ja ampuma-asekoulutuksista. Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijat ovat pääosin erittäin motivoituneita ja osaavat asennoitua ampuma-asekoulutukseen oikealla tavalla.

Haastattelujen pohjalta edeltävästä ampuma-asekoulutuksesta ei ole haittaa Poliisiammattikorkeakoulussa suoritettavaan virka-asekoulutukseen, mikäli opiskelija osaa asennoitua koulutukseen oikein. Oikea asennoituminen koulutukseen tarkoittaa sitä, että koulutettava ymmärtää kaikkien koulutettavien olevan samalla viivalla ja koulutettava kokee tärkeäksi opetella uudet aseenkäsittelyn tekniikat. Aikaisemmasta ampuma-asekoulutuksesta on hyötyä poliisin ammatissa. Tämä ilmeni tutkimuksen kaikista haastatteluista.

8.2 Tutkimuksen luotettavuudesta

Tutkimuksessa käytetyt kysymykset rakennettiin huomioiden kaikki mahdolliset vastausvaihtoehdot. Kysymykset koottiin selkeiksi, jotta haastateltavat osaisivat vastata kysymyksen mahdollisimman tarkasti. Haastateltavat valittiin eri taustoista, jotta tutkimus olisi mahdollisimman kattava. Haastateltavien määrä pidettiin pienenä, jotta vastauksia pystyttiin ana-

lysoimaan mahdollisimman syvällisesti. Kysymyksistä tehtiin myös mahdollisimman yksiselitteisiä, joka lisää osaltaan tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimus vastasi tutkimuskysymyksiin ja tutkimusta voidaan pitää luotettavana.

LÄHTEET

Mustonen Tuukka 2020: Aiemman kokemuksen ja itsenäisen ampumaharjoittelun määrän vaikutukset testien läpäisyyn poliisiammattikorkeakoulussa. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK- opinnäytetyö.

Karjalan Lennoston voimakeinojen pääkouluttaja. Sähköposti. 7.3.2020

Kolb, D. 1984. Experimental Learning: Experience as the source of Learning and Development. Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall Inc.

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista 19 §. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151085#Pidp446508192> Luettu 16.2.2020

Mezirow, J. 1996. Kriittinen reflektio uudistavan oppimisen käynnistäjänä. Teoksessa: Mezirow, J. et al. Uudistava oppiminen. Kriittinen reflektio aikuiskoulutuksessa. Helsinki, Painotalo Miktor. Luettu 1.10.2020

Poliisi 2020. Yksityinen turvallisuusala ja lupaviranomaiset. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/luvat/yksityinen_turvallisuusala Luettu 16.2.2020

Poliisiammattikorkeakoulu 2014. Koulutusuudistus. Luettavissa: https://www.polamk.fi/koulutusuudistus_2014 Luettu 16.2.2020

Poliisiammattikorkeakoulu internet sivut. <https://www.polamk.fi> Luettu 8.9.2020

Poliisiammattikorkeakoulun voimankäytön toteutussuunnitelma 2017 Luettu 1.9.2020

Poliisiammattikorkeakoulu. Historiaa. Luettavissa: <https://www.polamk.fi/> Luettu 8.8.2020

Poliisilaki 2 luku 17 §. Voimakeinojen käyttö.

Poliisilaki 2 luku 19 §. Ampuma-aseen käyttö.

Rikosseuraamuslaitos 2018. Voimakeinojen käyttäminen sekä turvaamistoimenpiteiden käytön, voimakeinojen sekä voimankäyttövälineiden käytön koulutus (9/004/2018). Luettavissa: <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/saannokset/maarayksetjaohjeet/turvaamistoimenpiteidenkaytonsekavoimakeinojenjavoimankayttovavlineidenkaytonkoulutus170042010.html> Luettu 24.2.2020

Rikosseuraamuslaitos. Luettavissa: <https://www.suomi.fi/organisaatio/rikosseuraamuslaitos/dadcb137-482a-49eb-89b5-3f4c8a99e69b> Luettu 8.8.2020

Simunition-internet sivut. Luettavissa: https://simunition.com/en/products/fx_marking_cartridges Luettu 8.9.2020

Sisäministeriö 2015: Asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä. Asetus. 245/2015.

Säteilyturvakeskus 2016: Määräys ydinenergian käytön turvajärjestelyistä. Määräys. STUK Y/3/2016.

Valtioneuvosto 2015: Asetus vankeudesta. 11 luku 61 § Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö, ampuma-aseiden säilyttäminen. Asetus. 548/2015.

Valtioneuvosto 2015: Asetus vankeudesta. 11 luku 60 § Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö, ampuma-aseiden säilyttäminen. Asetus. 548/2015.

Vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutukset -ohje (POL-2017-1340) liite 8. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/57921_Liite_8_AMPUMA-ASEKOULU-TUS.pdf?c079f81979a8d788 Luettu: 16.2.2020

Yksityinen turvallisuusala. Luettavissa: https://www.poliisi.fi/luvat/yksityinen_turvallisuusala Luettu: 16.8.2020

Ydinenergilaki 2a 7 o §. Voimakeinojen käyttö.

Ydinenergilaki 2a 7l §. Turvajärjestelyt.

LIITTEET

Liite 1 Kysymykset koulutetuille

1. Missä työskentelit ennen Poliisiammattikorkeakoulua?

2. Mikä virka-ase oli edellisessä työssäsi?
3. Minkälainen koulutus siihen oli, miten se eroaa Polamkin antamasta koulutuksesta?
4. Oliko vaikea oppia vanhasta tekniikasta pois, kun Polamkissa alkoi virka-ase koulutus?
5. Onko mielestäsi poliisin Walther P99Q virka-aseessa eroa verrattuna edelliseen virka-aseeseesi? Jos on niin mitä?
6. Mikä oli haastavinta Poliisikoulun antamassa virka-asekoulutuksessa?
7. Mitä hyötyä oli mielestäsi entisestä virka-asekoulutuksesta Polamkin koulutukseen nähden?
8. Entä oliko edeltävästä koulutuksesta jotain haittaa?
9. Onko mielestäsi edeltävästä koulutuksesta hyötyä poliisin ammattiin yleisesti?
10. Onko Polamkin tarjoama virka-ase koulutus mielestäsi riittävä poliisin ammattia varten?

Liite 2 Kysymykset kouluttajalle

1. Kerro lyhyesti kouluttaja taustastasi?
2. Mitä haasteita aikaisempi asekoulutus mielestäsi tuo virka-ase koulutukseen?
3. Onko mielestäsi helpompi kouluttaa sellaista opiskelijaa, jolla on ampuma-asetusta?
4. Onko mielestäsi aikaisemmasta ampuma-asekoulutuksesta enemmän haittaa vai hyötyä virka-asekoulutukseen?
5. Miten kouluttajan tulee suhtautua sellaiseen opiskelijaan, jolla on jo ennalta opittuja aseenkäsittelytaitoja?
6. Pyritäänkö ennen koulutusta selvittämään opiskelijoiden taustoja aseenkäsittelyn osalta?
7. Onko mielestäsi tarvetta kartoittaa opiskelijoiden aikaisempaa osaamista vai ovatko kaikki opiskelijat yksiselitteisesti samalla viivalla lähtötasosta riippumatta?
8. Onko sinun kouluttajaurallasi ollut opiskelijoilla haasteita päästä eroon vanhasta opitusta “ns väärästä tekniikasta”? Jos on niin miten nämä haasteet ovat ilmenneet?
9. Onko mielestäsi edeltävistä ampuma-asekoulutuksista hyötyä yleisesti poliisin uralla?
10. Haluatko lausua vielä, jotain omia näkemyksiäsi aiheeseen liittyen?

Liite 3 Haastattelut

Rikosseuraamuslaitos

1. Missä työskentelit ennen Poliisiammattikorkeakoulua?

Työskentelin kymmenen vuotta Rikosseuraamuslaitoksella, vankilassa.

2. Mikä virka-ase oli edellisessä työssäsi?

Vankilassa oli ainakin silloin käytössä Glock 17, 9mm pistooli. En ole aivan varma mikä siellä on nykyään, koska en ole siellä ollut moneen vuoteen enää.

3. Minkälainen koulutus siihen oli, miten se eroaa Polamkin antamasta koulutuksesta?

Peruskoulutuksesta vastasi Rikosseuraamuslaitoksen koulutuskeskus. Perustutkintoon kuului silloin virka-ase koulutus ja sain näin ollen siellä koulutuksen. Vankilassa oli vuosittain ammuttava tasokoe, jotta sai virka-aseen kantoluvan. Vankilassa oli omat kouluttajat virka-aseelle, jotka hoitivat henkilökunnan kouluttamisen. Koulutus eroaa monellakin tapaa Polamkin antamasta koulutuksesta. Polamkin koulutus on paljon laajempi kuin vankilan. Ja Polamkin koulutuksessa ammutaan paljon erilaisten suojien takaa, joka tuo omat haasteensa. Lisäksi Polamkin koulutuksessa oli tarkoitus luoda erilaisia ympäristöjä ammunoille, niin kuin oikeassakin tilanteessa. Vankila kun on taas suljettu ympäristö ja näin ollen ihan erilainen tarkoitus asekoulutuksella. Vankilassa virka-asekoulutuksen merkitys on mielestäni pienempi kuin Poliisilla, juuri ympäristö erojen vuoksi.

4. Oliko vaikea oppia vanhasta tekniikasta pois, kun Polamkissa alkoi virka-ase koulutus?

Hankalinta alkuun oli osumatarkkuus, koska minullakin oli useampi vuosi, etten ollut ampunut pistoolilla ollenkaan. En edes vankilan Glockilla. Toiseksi olin tottunut Glock aseeseen, niin alku oli pientä etsiskelyä. En tiedä johtuiko ampumattomuudesta vai uudesta asemallista, se osumien hakeminen kohdalleen. Mutta melko nopeasti pääsin jyvälle hommasta ja se alkoi sujua ihan hyvin. Ennen harkkaan lähtemistä, kun harjoiteltiin tällä Poliisin WaltherP99Q virka-aseella, en enää edes muistanut millaista oli ampua vankilan aseella.

5. Onko mielestäsi poliisin Walther P99Q virka-aseessa eroa verrattuna edelliseen virka-aseeseen? Jos on niin mitä?

Ei mielestäni ole merkittävää tai suurta eroa. Nyt tietenkin on helpomman tuntuinen tämä Walther, koska en ole päässyt ampumaan Glockilla useampaan vuoteen. Mielestäni

molemmat aseet ovat hyviä, mutta jos toinen pitäisi valita niin ottaisin nykyisen Waltherin, kun on hyvätuntainen käteen ja helppo käyttää.

6. Mikä oli haastavinta Poliisikoulun antamassa virka-asekoulutuksessa?

Varmaankin aikapaine oli haastavinta, koska sitä en ole aiemmin harjoitellut. Tai sanotaan että aikapaineessa osuminen maaliin oli haastavin. Suoriuduin kyllä kaikista näyttökokeista ihan kerrasta läpi, mutta jos jotain pitää vastata. Ja erilaisten esteiden takaa ampuminen tuo omat haasteensa, mutta kyllä niistä kaikki suoriutuu ihan kunnialla läpi.

7. Mitä hyötyä oli mielestäsi entisestä virka-ase koulutuksesta Polamkin koulutukseen nähden?

No ainakin se, että on aiemmin ampunut samankaltaisella 9mm pistoolilla. Ei tule uutena aseena rekyyli ja laukauksen ääni. Toisaalta osasin jo entuudestaan liipaisun merkityksen, niin sekin varmasti helpotti. Ainahan siitä on hyötyä, jos on aiemmin ollut aseiden kanssa tekemisissä. Antaa omanlaisen varmuuden tekemiselle, kun ei ole ihan uusi kapistus ensi kertaa käsissä. Ja vankilan koulutus ei ollut niin moninaista, että sieltä olisi juurtunut jotain hankalaa tekniikkaa selkärankaan. Sai melko lailla opetella tämän poliisin mallin.

8. Entä oliko edeltävästä koulutuksesta jotain haittaa?

Ei mielestäni ollut suurta haittaa, aseiden käyttötekniikka ei eronnut toisistaan, että siitä olisi ollut haittaa.

9. Onko mielestäsi edeltävästä koulutuksesta hyötyä poliisin ammattiin yleisesti?

Kyllä katsoisin, että voin hyödyntää vankilalta saamaani koulutusta ja yleensäkin työkokemusta, jonka siltä alalta sain ennen poliisikoulua. Mielestäni kaikesta työkokemuksesta ja koulutuksesta on hyötyä poliisin ammattiin. Enemmän koen saaneeni hyötyä niistä vuosista mitkä työskentelin vankilalla, kuin koulutuksesta.

10. Onko Polamkin tarjoama virka-ase koulutus mielestäsi riittävä poliisin ammattia varten?

Hyvät lähtökohdat saadaan koulutuksella, mutta niin kuin kaikkea muutakin koulutusta pitää ylläpitää itsenäisellä harjoittelulla niin myös tätä. Joten on mielestäni riittävä.

Puolustusvoimat

1. Missä työskentelit ennen Poliisiammattikorkeakoulua?

Olen toiminut sotilaspoliisialiupseerina kolmessa eri pv:n joukko-osaston vartiostossa. Viimeisimpinä Karjalan lennostossa.

2. Mikä virka-ase oli edellisessä työssäsi?

Glock 17, 9 mm pistooli.

3. Minkälainen koulutus siihen oli, miten se eroaa Polamkin antamasta koulutuksesta?

En muista tarkalleen enää mitä virka-asekoulutukseen kuului, kun sitä ensimmäistä kertaa koulutettiin. On varmasti muuttunut siitä ajasta. Mutta silloin virka-asekoulutus sisältyi voimakkeiden käytön peruskurssiin, joka kesti kaksi viikkoa. Muistaakseni virka-ase osio sisälsi ainakin aseiden käsittelyä, ammuntaa ja joitakin soveltavia käytännön harjoituksia ja lopuksi ammuttiin tasoammunnat ja jos sen sai läpi, niin sai oikeuden kantaa virka-asetta työtehtävissä. Erosi ainakin kestoaltaan, polamkissa koulutuksen kesto oli pitempi. Koulutus aika pitkälti saman tyyppistä, suppeammassa muodossa.

4. Oliko vaikea oppia vanhasta tekniikasta pois, kun Polamkissa alkoi virka-ase koulutus?

"Perus" tekniikka ja lainalaisuudet on samat mitä koulutetaan pv:llä ja poliisissa. Oma opettelunsa ja totuttelunsa oli uuteen aseeseen, mutta sekin hoitui aika nopeasti. Eli ei ollut vaikea oppia vanhasta tekniikasta pois koska tekniikat samat molemmissa laitoksissa.

5. Onko mielestäsi poliisin Walther P99Q virka-aseessa eroa verrattuna edelliseen virka-aseeseen? Jos on niin mitä?

Ei kovin paljoa. Tiedetyt toiminnot eroavat hieman toisistaan kuten lippaan lukitus-salpa, on erilainen. Mielestäni Glockissa liipaisu oli herkempi.

Kaiken kaikkiaan mielestäni Walther p99Q on miellyttävämpi ampua ja sopii omaan käteen paremmin kuin Glock

6. Mikä oli haastavinta Poliisikoulun antamassa virka-asekoulutuksessa?

Kun on pitkään ampunut eri aseella, niin uuteen aseeseen totuttelu.

7. Mitä hyötyä oli mielestäsi entisestä virka-ase koulutuksesta Polamkin koulutukseen nähden?

On oppinut jo turvallisen aseiden käsittelyn. Aseiden käsittely on rutiinin omaista eikä sitä tarvinnut enää jännittää. Puolustusvoimien ja poliisin virka-asekoulutus on hyvin samanlaista, niin oli jo paljon ns. vanhan kertaamista. Ampumarata käyttäytyminen on samanlaista, eli johdettua ja valvottua. Ei tilaa omalle soveltamiselle ja toimitaan kouluttajan ohjeitten mukaan.

8. Entä oliko edeltävästä koulutuksesta jotain haittaa?

En näkisi, että edeltävästä koulutuksesta missään nimessä on haittaa.

9. Onko mielestäsi edeltävästä koulutuksesta hyötyä poliisin ammattiin yleisesti?

Ehdottomasti on. Virka-asekoulutus, tasoammunnat, voimankäyttö ja taktiset soveltavat harjoitteet ovat puolustusvoimissa hyvin pitkälti samanlaisia kuin poliisissa, niin niistä sai hyvän pohjan poliisin ammattiin ja koulukseen.

10. Onko Polamkin tarjoama virka-ase koulutus mielestäsi riittävä poliisin ammattia varten?

Kyllä on. Yllätyin jopa, että sitä oli niinkin paljon. Ampua sai ihan riittävästi. En tiedä sitten miten sellainen henkilö asian kokee, joka ensimmäistä kertaa opetteli käsittelemään asetta ja ampumaan.

Yksityinen turvallisuusala

1. Missä työskentelit ennen Poliisiammattikorkeakoulua?

Työskentelin Loviisan ydinvoimalalla ydinenergialain mukaisena turvahenkilönä noin viisi vuotta ennen poliisikoulua. Turvahenkilö hoitaa kaikennäköisiä turvaamistehtäviä ydinvoimalalla. Niitä en tässä tarkemmin avaa, koska ne ovat salassa pidettävää tietoa kaikki.

2. Mikä virka-ase oli edellisessä työssäsi?

Minulla oli käytössä Glock-19, 9mm pistooli.

3. Minkälainen koulutus siihen oli, miten se eroaa Polamkin antamasta koulutuksesta?

Meillä varsinainen koulutus kesti sen 24 tuntia, mutta tapana oli aina koulutuksia jatkaa tarpeen mukaan. Koulutus eroaa kyllä paljon. Vartiointi alalla yleisestikin ampuma-ase koulutus pystytään kohdentamaan tietynlaiseen uhkaan tai skenaarioon, kun taas poliisissa aseiden käytön osaamisen tulee mielestäni olla paljon monipuolisempaa. Meillä ydinvoimalalla harjoitukset keskittyivät tietynlaiseen uhkaan ja tietynlaiseen ympäristöön, kun poliisissa aina ei voi ympäristöön vaikuttaa. Ydinvoimalalla koulutettiin 2-5 henkilöä kerralla, joten koulutus oli erittäin henkilökohtaista. Poliisikoululla ryhmät ovat isoja, joten minäkin kun koen olevani perustasoa ampujana niin en kyllä saanut oikein mitään vinkkejä omaan ampumiseeni.

Tiivistettynä isoin ero koulutuksissa on se, että ydinvoimalalla harjoitukset keskittyvät tietynlaiseen uhkaan ja koulutuksessa pystytään pureutumaan niihin aseiden käytön näkökulmasta. Poliisissa pitää varautua kaikkeen.

4. Oliko vaikea oppia vanhasta tekniikasta pois, kun Polamkissa alkoi virka-ase koulutus?

Pieniä vaikeuksia toki oli. Nopeasti tulin sinuiksi poliisin virka-aseen kanssa, mutta aina ase-koulutuksissa on kouluttajalla suuri merkitys myös pois oppimiseen. Totta kai on haastavaa oppia pois sellaisesta mikä on juurtunut selkärankaan. Asiaa helpottaa, jos ja kun kouluttaja ymmärtää poisoppimisen vaikeuden. Varmasti olisi mielestäni helpompi oppia aseiden käsittelyn peruskuviot ilman minkäänlaista taustaa, mutta kyllä aiemmasta koulutuksesta on pitkällä aikavälillä vain ja ainoastaan hyötyä.

5. Onko mielestäsi poliisin Walther P99Q virka-aseessa eroa verrattuna edelliseen virka-aseeseen? Jos on niin mitä?

Itse tykkään kyllä Glock-pistoolista enemmän, mutta mielipide asioita. Isoin ero on ehkä tuntumassa. Kyllä niillä molemmilla osuu.

6. Mikä oli haastavinta Poliisikoulun antamassa virka-asekoulutuksessa?

Haastavinta oli se, että välillä sai odottaa todella kauan, kun jollekin toiselle kouluttaja antoi henkilökohtaisia neuvoja tai vastaavaa. Olisiko kenties tasoryhmät paikallaan. Yleisellä tasolla mielestäni koulutus oli riittävän haastava. Suuret ryhmäkoot tekevät tietysti omat haasteensa koulutukseen.

7. Mitä hyötyä oli mielestäsi entisestä virka-ase koulutuksesta Polamkin koulutukseen nähden?

Mielestäni suurin hyöty on se, että on jo työskennellyt aseiden kanssa, kuitenkin kun työtehtävissä asetta kantaa niin se vaatii tietynlaista mentaliteettia. Jollain opiskelijoilla oli tietynlaista asennoitumisongelmaa, pidettiin tärkeimpänä sitä, että osutaan tauluun eikä välttämättä nähty sitä vastuuta. Ehkä joillekin vastuuntunto herää vasta töissä. Selkeä hyöty on kyllä aiemmasta koulutuksesta ja työskentelystä aseiden kanssa.

Itse koulutukseen aiempi koulutus toi itselle ainakin itsevarmuutta ja oli helppo lähteä koulutukseen, kun tiesi jo vähän näistä kuvioista.

8. Entä oliko edeltävästä koulutuksesta jotain haittaa?

Itsellä oli pieniä haasteita juuri poisoppimisen saralla. Se vaati tietynlaisen asennoitumisen koulutukseen. Aseenkäsittelyssä on niin paljon eri variaatioita. Piti vain hyväksyä se, että nyt tehdään juurin niin kuin kouluttaja käskää. Kouluttaja hyvin osasi kyllä aina perustella, että miksi asiat tehtiin juuri sillä tietyllä tavalla.

9. Onko mielestäsi edeltävästä koulutuksesta hyötyä poliisin ammattiin yleisesti?

Yleisellä tasolla aiemmasta kokemuksesta on paljonkin hyötyä. Poliisikoulusta työelämään siirtyessä tulee vastaan paljon erilaisia aseita ja kaikenlainen tuntemus on hyväksi.

Paljon riippuu myös itsestä, että kuinka usein käy radalla ampumista treenaamassa. Hyvään ampumataitoon vaaditaan paljon enemmän laukauksia kuin pelkästään poliisikoululla ammutut muutamat sadat laukaukset. Kaikenlainen kokemus aseista on hyödyksi poliisin työssä.

Työtehtäviä on niin paljon erilaisia, että ei joka hommassa tarvitse aseita tuntea mutta esimerkiksi kentällä aseita kyllä tulee vastaan

10. Onko Polamkin tarjoama virka-ase koulutus mielestäsi riittävä poliisin ammattia varten? On mielestäni riittävä, mikäli opiskelija on itse aktiivinen. Poliisikoulun koulutus on hyvä ja laadukas. Totta kai tässäkin on varmasti kouluttaja kohtaisia eroja. Itselle jäi kyllä hyvä maku koulutuksesta ja pidin koulutusta riittävän haastavana. Loppupeleissä tärkeintä on kuitenkin poliisin oma aktiivisuus asian saralla. Vaikka koulun sisäradalla osumat olisivat olleet keskellä niin kyllä sen tosiasiallisen haasteen tuo nopeasti muuttuvat olosuhteet jne. Koulussa hyvin tuotiin esille poliisin oman aktiivisuuden tärkeyttä ja sitä ei voi kyllä vähätellä.

Kouluttaja

1. Kerro lyhyesti kouluttaja taustastasi?

Suoritin kenttäkouluttajakurssin vuonna 2014 Polamkillä. Tuolloin virkapaikkani oli Ylä-Pirkanmaalla Mänttä-Vilppulassa. Kurssin myötä lisätehtäväksi tuli toimia kouluttajana Pirkanmaan itäisellä kenttäjohtoalueella. Heti lisenssin saatua kävi myös hyvä tuuri ja oli mahdollisuus päästä Polamkin vk-tiimiin ns. tuntimieheksi. Kävin oman työn ohessa Polamkillä tekemässä koulutuspäiviä aina kun oli tarve ja mahdollisuus. Tuntihommat toivat kouluttamiseen valtavasti rutiinia ja kampuksella pystyi luomaan hyviä kontakteja. 2016 keväällä Polamkilta tarjottiin pitempää pestiä ja viivyin tuolla reissulla vuoden 2017 loppuun. Edelleen kouluttamiseen sai lisää rutiinia ja asiat sai lisää "syvyyttä". Myös oma osaaminen kasvoi hurjasti, koska treenaamiseen oli mahdollisuus ja ympärillä valtavasti tietotaitoa ja täydelliset olosuhteet. Veri veti kuitenkin takaisin "kentälle" ja vuosi 2018 meni keikanajossa, toki myös aktiivisesti vk-koulutusta Keski-Suomen poliisilaitoksen alueella. Taas vuonna 2019 Polamk tarjosi nopealla aikataululla mahdollisuutta opettajan tehtävään ja tartuin tarjoukseen. Vuosi oli erittäin antoisa monella tavalla. Vanhoilla pohjilla oli helppo hypätä tiimin rytmiin ja vuosi oli täynnä uusia mahdollisuuksia kehittää omaa opetusta. Mm. hallinnon uusi konepistooli Cz ja siihen liittyvät koulutukset ja treenit olivat antoisia. Sain myös ensimmäistä kertaa vetää läpi oman ns. rataluokan, eli vastasin yhden kurssin virka-aseen opetuksesta. Oli äärimmäisen hienoa työskennellä motivoituneiden opiskelijoiden kanssa ja nähdä valtava kehitys pienessä ajassa.

Olin ennen poliisiuraa ampunut ja käsitellyt jonkin verran erilaisia aseita. En varsinaisesti harrastanut enkä harrasta vielääkään ampumista kilpamielessä tai metsästyksen kautta. Armeijan asekoulutus oli oikeastaan itselleni ensimmäinen kosketus aseiden käsittelyyn. Ennen poliisiuraa toimin yksityisen turvallisuusalan parissa ja muutamia kursseja lähinnä pistoolin käsittelyyn liittyen olin suorittanut siellä puolella. Kuitenkin vasta poliisin peruskurssilla annettu koulutus oli laadultaan ja määrältään sellainen, että se ns. tarttui. Eli eri virka-aseiden osalta voinen sanoa olevani ns. "firman mies." Olen oman tekemiseni rakentanut täysin poliisihallinnossa saamani opetuksen pohjalle. Toki vuosien varrella tulee seurattua ja testailtua kaikenlaisia eri juttuja, mutta olen pyrkinyt pitämään asiat mahdollisimman helppoina ja perustan oman opetukseni pitkälti vahvaan perusasioiden hallintaan.

2. Mitä haasteita aikaisempi asekoulutus mielestäsi tuo virka-ase koulutukseen?

Joskus olen törmännyt tapauksiin, että kykenemättömyyttä noudattaa annettua ohjetta perustellaan sillä, että on opittu jokin toimintamalli niin voimakkaasti ja siitä ei voi poisoppia. Usein näissä tapauksissa kyse lopulta on kuitenkin aiemmin saadun koulutuksen soveltumattomuudesta käyttötarkoitukseen, väärinymmärryksestä tai sitten yksinkertaisesti vain laiskuudesta. Lähestulkoon kaikki oikeasti pitkään ampuma-aseiden kanssa tekemisissä olleet koulutettavat ovat vaivatta kyenneet sopeutumaan hallinnon toimintamallin vaatimuksiin aseiden käsittelyn osalta. Olennaista on ymmärtää ja hyväksyä se tosiasia, että kaikilla on sama vaatimus toimintamallien suhteen, ainakin hallinnon koulutustilaisuudessa tai esim. tasokokeessa. Se, miten virkamies toimii työtehtävällä, on hänen omalla vastuullaan. Toiminta pitää olla määräysten mukaista virkavastuulla. Siksi itse pitäydyn ns. hallinnon mallissa aseiden käsittelyn suhteen. Niin pelaat kuin treenaat!!!

Poliisihallinnossa usein virka-aseeseen liittyvä koulutus on massakoulutusta. Tilaisuuksissa on yleensä useampia ampujia kerrallaan ja tasoerot ovat valtavia. Siksi on tärkeää, että kaikki organisaatiossa hallitsevat opetetut toimintamallit turvallisen aseiden käsittelyn osalta ja myös sitoutuvat niihin. Silloin riskit pystytään minimoimaan ja kouluttajat kykenevät myös valvomaan toimintaa paremmin. Kun perusasiat ovat kunnossa, jokainen voi sitten rajattomasti oman motivaationsa puitteissa kehittää itseään ampujana. Kaikki aiemmin opittu tarkoituksenmukainen osaaminen pitää ehdottomasti hyödyntää. Kyse on hyvin pitkälti asennoitumisesta.

3. Onko mielestäsi helpompi kouluttaa sellaista opiskelijaa, jolla on ampuma-asetusta?

Usein tällainen opiskelija ymmärtää aseisiin liittyviä riskejä ja pystyy olemaan radalla rauhallinen yms. heti alusta lähtien. Jos vielä asenne on kohdallaan (kts. edellinen vastaus) niin monta kertaa ns. "ampujat" menevät lähes omalla painollaan ja tukevat muun kursin oppimista. Toisaalta taas täysin kokematon on ihanteellinen, hän ottaa kaiken opetuksen vastaan ja tekee vain niitä asioita mitä opetetaan. Lopulta usein käy niin, että jopa se kokematon ampuu esim. näyttökokeen "siistimmin" kuin ns. kokenut ampuja. Syitä tähän toki voi olla paljon, en lähde niitä tässä ruotimaan enempää.

4. Onko mielestäsi aikaisemmasta ampuma-asekoulutuksesta enemmän haittaa vai hyötyä virka-asekoulutukseen?

Kuten jo edellä viittasin, kyse on saadun koulutuksen laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Ja sitten se asenne. Yleensä oikeasti kokeneiden ampujien kanssa ei ole mitään haasteita. He

kykenevät asennoitumaan tilanteeseen ja muuttamaan toimintamallejaan vaaditun laiseksi. Aiemmin opitut taidot pystytään usein hyödyntämään. Kyse ei kuitenkaan ole rakettitee- teestä. Asenne ratkaisee!

5. Miten kouluttajan tulee suhtautua sellaiseen opiskelijaan, jolla on jo ennalta opittuja aseenkäsittelytaitoja?

Itse pyrin suhtautumaan kannustavasti ja kunnioituksella, varsinkin jos taidot palvelevat tar- koitustaan. Jos manereissa on jotakin poliisitoimintaan soveltumatonta, pyrin rakentavan dialogin kautta asiassa eteenpäin. Kuten jo sanoin, kaikki aiemmin hankittu osaaminen pi- tää hyödyntää, jos se palvelee tarkoitustaan. Jokaisella opettajalla/kouluttajalla on toki oma tyyliä tehdä asioita, en ole mikään sanomaan mikä on oikea suhtautumistapa.

6. Pyritäänkö ennen koulutusta selvittämään opiskelijoiden taustoja aseenkäsittelyn osalta? Ei, en ole koskaan kuullut, että näin toimittaisiin. Joskus toki rivissä on tunnettuja asetaitajia, mutta se ei ainakaan omalla kohdalla ole vaikuttanut opetuksen sisältöön.

7. Onko mielestäsi tarvetta kartoittaa opiskelijoiden aikaisempaa osaamista vai ovatko kaikki opiskelijat yksiselitteisesti samalla viivalla lähtötasosta riippumatta?

Tutkintokoulutuksen tavoite on varmistaa, että kaikki opiskelijat saavuttavat vaaditun tason lähtötasosta riippumatta. Kaikki ovat siinä mielessä samalla viivalla. Sama juttu pätee myös tatamilla, yhtä lailla siellä on huippukamppailijoita seassa ja välillä heitä turhauttaa. Osaa- van opiskelijan pitää opiskeluvaiheessa vain sopeutua tilanteeseen ja tarjota vaikka vertais- tukea apua tarvitseville opiskelutovereille. Sekin voi antaa paljon. Sitten aikanaan yksi- köissä se aikaisemmin saavutettu taito alkaa näyttellä isompaa roolia ja omaa osaamista on hyvällä tuurilla jopa mahdollista kehittää. Monesti kuulee kouluttajakollegoiden suusta, että huiput ei kehity... se on totta mutta se ei ole perusopetuksen tarkoitukseen. Huippumies tai huippunainen ohjautuu yleensä sitten erityistoiminnan piiriin viran saatuaan ja sitten asiat menee taas hieman eri tavalla...

8. Onko sinun kouluttajaurallasi ollut opiskelijoilla haasteita päästä eroon vanhasta opitusta “ns väärästä tekniikasta”? Jos on niin miten nämä haasteet ovat ilmenneet?

Joskus jotain pieniä juttuja on tullut vastaan, mutta aika tehokkaasti niitä on karsittu pois! Ainakin ratatuntien ajaksi. Ei vaan, kyllä henkilökohtaisesti olen ollut todella tyytyväinen näkemääni ja kokemaani. Kuten sanoin, motivaatio on opiskelijoilla kova ja kaikilla on tahto

tulla ammattilaiseksi poliisihallintoon. En koe olleeni koskaan törmäyskurssilla näissä asioissa... Usein kyse on pikkujutuista ja jos ne ei vaaranna turvallisuutta eikä muutoin riko protokollaa niin antaa "kukan kukkia"

9. Onko mielestäsi edeltävistä ampuma-asekoulutuksista hyötyä yleisesti poliisin uralla?

Aivan varmasti on. Vaikkapa metsästyksen parissa olleet pystyvät hyödyntämään osaamistaan esimerkiksi eläinten lopettamiseen liittyvissä tehtävissä. Muutoinkin kaikki voimankäyttöön, kamppailuun tai ampumiseen liittyvä harjoittelu ja tiedonhankinta on eduksi ja omasta puolestani kannustan alalla olevia tai sille haluavia treenaamaan monipuolisesti!!! Saa olla rajattoman hyvä!!

10. Haluatko lausua vielä, jotain omia näkemyksiäsi aiheeseen liittyen?

Tässä oli lyhyesti ajatuksia näin yövuoron päätteeksi